

Материјал за недељу 30. 3 - 3. 4. 2020.

Српски језик

Седми разред

1. Пратите предавања путем РТС-а

2. Послушајте песму „Иво Сенковић и ага од Рибника“

(Линк <https://www.youtube.com/watch?v=4y906FWIVu0>)

Урадићемо заједно анализу песме.

Ускочке песме – епске народне песме у десетерцу које опевају подвиге и догађаје ускочких борби. Ускоци: од краја 15. века становништво покорених крајева ускаче у приморје, на територију коју држе Аустрија и Млечи, и у организованим акцијама чета врши нападе на турску граничну област.

Песме – опевају Сењанина Иву, Тадију, Јуришу војводу, браћу Даничиће. У другој половини 17. века делује друга група ускока у на територији Млетачке републике (Равни Котари, око Задра и Шибеника). Међу њима постају епски популарни јунаци: Јанко Митровић, његови син Стојан Јанковић, Вук Мандушић и др. У народној поезији ове две групе су временски спојене и чине један круг песама, најбројнији у нашој епици.

Ускоци – живели су са породицом. Често су упадали, ускакали дубоко у турске територије, убијали, пљачкали и са пленом се враћали кући.

Старији слој ускочких песама – настао је убрзо после догађаја; борба ускока и њихови односи приказани су верније историјским збивањима.

Новије песме – нарочито са почетка 19. века; у њима се епски идеализују ускоци и постају првенствено антитурски борци. Збивања из њиховог живота, мегдани, отмице, раскопно рухо и оружје, постају у овом кругу песама устаљени мотиви и епски устаљене формуле, а за најпопуларније личности везују се и интернационални епски мотиви, нпр. „Иво Сенковић и ага од Рибника“, мотив двобоја дечака и зрелог ратника; „Ропство Јанковић Стојана“, мотив о мужу на свадби своје жене, и др.

Иво Сенковић и ага од Рибника

Епска песма, ускочки циклус, десетарац.

Композиција:

1. Ага од Рибника на мегдан изазива старога Ђурђа Сенковића
2. Сенковић Иво хоће на мегдану да замени оца
3. Мегдан Ива Сенковића и аге од Рибника
4. Победнички повратак Ива Сенковића
5. Драматични сусрет старог Ђурђа и сина

Тема: млади Иво Сенковић спасава углед и част ускочке породице;

Мегдан: искусни ага позива остарелог Ђурђа Сенковића на мегдан, поставља му понижавајуће услове; предење гаћа и кошуље – женски посао. Иво хоће да замени оца, млад је (16 година) и невешт. Љубав према оцу и одсуство страха разлози што се одлучује за тај чин. Ђурађ га суочава са опасностима. Дочарава му слику страшног изгледа аге. Иво није уплашен описом. Ђурађ осећа страх јер је Иво неискусан, непромишљен.

Заплет (право дешавање) – сусрет Иве и аге од Рибника. Ђурађ хоће да га зароби и тражи откуп. Иво се не предаје – понос изнад свега. Охоли ага бежи од неустрашивог Иве. Непромишљеност, страда коњ – врхунац неизвесности.

Сусрет оца и сина - непромишљеност Иве, обучен у турско рухо. Решеност оца да освети сина даје му снагу.

Срећан завршетак

Иво – одменио је оца и сачувао му главу, осветлао образ српске господе, сачувао достојанство и понос целе Крајине. Он је оличење и представник целе заједнице, у њему је дух колектива. Особине: млад, непромишљен, смео и брз у одлучивању, неискусан и непроверен у боју, брани част породице, не плаши се изгледа и репутације аге од Рибника, показује храброст и витештво већ у првој борби, лукаво је надрмудрио Турке узевши им коње, склон је шали (прерушава се у турско рухо).

Поруке: част и достојанство немају цену, врлине се преносе са оца на сина, побеђује онај који верује у себе.

Foto: duxillustrations.blogspot.com

3. Послушајте песму „Ропство Јанковић Стојана“

(Линк <https://www.preleparoezija.com/ropstvo-jankovic-stojana-2/>)

Децо, пред вама је једна од наших најлепших епских песама. Она говори о јаким породичним односима и љубави која све побеђује и повезује.

Кроз ову песму упознајемо сликовито представљен лик Јанковић Стојана, његову жену Јелу и стару мајку.

Књижевна врста: епска народна песма из циклуса ускочких песама;

Књижевни род: епика;

Тема песме: Повратак Јанковић Стојана из ропства и победа љубави Стојана и његове жене Јеле.

Кроз композицију песме ћемо уочити догађаје који се нижу.

Композиција песме:

1. **Увод:** у уводном делу песме се упознајемо са ситуацијом у којој су се нашли Јанковић Стојана и његов брат од стрица Смиљанић Илија. Турци су их заробили и одвели у Стамбол. Тамо су већ десет година, док су им код куће остале породице.
2. **Заплет:** Десете године ропства Смиљанић Илија предложи Јанковић Стојану да украду од Турака благо и да побегну својим кућама. Они ће то урадити и стићи ће у родни Котор.
3. **Кулминација:** Стојан прво одлази у свој виноград и тамо затиче мајку која га не препознаје, и од ње сазнаје да се његова жена Јела тог дана преудаје. Стојан одлази до сватова који су дошли по његову жену и кроз алегорички говор се разоткрива.
4. **Преокрет:** Стојанова жена Јела препознаје свог мужа, то саопштава Стојановој сестри и мајци.
5. **Расплет:** Када Стојанова мајка угледа свог дуго очекиваног сина, она умире, јер су се у њој накупила сва осећања бриге, љубави, ишчекивања, надања и узбуђења због ситуације у којој се нашао њен син.

Читајући песму, можемо да осетимо јаке породичне везе и присност међу члановима Стојанове породице. Стојан је био у заробљеништву десет година и за све то време га је чекала његова верна жена Јела. Из разговора Стојана и његове мајке, која га не препознаје, можемо да откријемо особине Стојанове жене. Јела је верна жена која брине о породици свог мужа, иако он дуго није ту.

Овде можемо издвојити основни мотив песме – **муж на свадби своје жене**. Овај мотив је присутан у светској књижевности, а најпознатије делу у којем се појављује је антички еп „Одисеја“, који се чита у средњој школи.

Цела песма је испуњена јаким емоцијама и оне су исказане помоћу стилских фигура. Поред **епитета**, којима се описују јунаци песме и оно што их окружује (**млада љуба**, цар **честити**, Котари **равни**, сиротица **стара**, снаха Јела, **неношено злато**,...) , у овој песми је веома значајна **алегорија**. Њу бисмо могли да посматрамо као проширену метафору, тј. када целу песничку слику не схватамо дословно, већ у пренесеном значењу. Навешћемо алегоријске стихове из ове песме и шта они заиста значе:

„Вила гњиздо тица ластавица	→ Стојанова верна љуба
Вила га је за девет година ,	→ период чекања да се Стојан врати
А јутрос га поче да развија ;	→ данас се љуба преудаје, мислећи да је Стојан мртав
Долети јој сив-зелен соколе	→ Јанковић Стојан
Од столице цара честитог ,	→ из турског ропства из Стамбола
Па јој не да гњиздо да развија .“	→ Стојан ће спречити Јелу да се преуда за другога

Децо, претходни домаћи задатак сте углавном добро урадили. Ваш задатак за ову седмицу је да обе песме пажљиво прочитате или послушате, да размислите о животу ускока који су у песмама описани и да одговорите на следеће задатке:

1. На основу прочитане песме „Иво Сенковић и ага од Рибника“ опиши лик Ива Сенковића, ослањајући се на његове поступке и дијалоге у којима учествује.
2. Анализирај особине лика мајке Јанковић Стојана, као и његове жене Јеле, ослањајући се на описе њихових поступака и дијалога у песми „Ропство Јанковић Стојана“.

Потрудите се да одговори не буду прекратки и водите рачуна о правописним и граматичким правилима. Као и претходног пута, одељења 7/1,3 своје одговоре шаљу наставници Ани на мејл, а 7/2,4 наставници Јасмини, такође, на мејл. Очекујемо ваше одговоре до суботе 4.4.2020. године.

Поздрав!

